

Interview

Dogmebølger og bæredygtigt teater

Dogmebølger og bæredygtigt teater

Samtale med Christian Gade Bjerrum fra Bæredygtig Scenekunst NU

Af Solveig Gade

Foreningen *Bæredygtig Scenekunst NU* arrangerede under overskriften *Rethink Scenekunst Nu* og i samarbejde med Dansk Teater i foråret 2022 en række klimasaloner rundt omkring i Danmark. Salonerne bød på en række oplæg og ikke mindst dialogformater, hvor aktører fra scenekunstbranchen fik mulighed for at blive inspireret, dele viden og drøfte, hvordan vi sammen kan engagere os i arbejdet med at skabe en mere bæredygtig scenekunstbranche. *Peripeti* deltog i klimasalonen i København og mødtes efterfølgende med den ene af forpersonerne i Bæredygtig Scenekunst NU, Christian Gade Bjerrum, til en samtale om grøn omstilling i scenekunsten.

Christian, du står sammen med Jacob Teglggaard bag Bæredygtig scenekunst NU, der officielt har eksisteret siden foråret 2020. Kan du kort sige, hvad jeres baggrund er?

CGB: Jeg er skuespiller, uddannet fra Skuespillerskolen i Aarhus i 2009, yogalærer og spirituel coach uddannet med fokus på Native American livsførelse og filosofi. Så jeg har en meget holistisk tilgang, hvor det at lave bæredygtigt teater er nært forbundet med en kobling af det spirituelle og naturen. Jacob er uddannet skuespiller fra Skuespillerskolen i Odense 2012 og har medvirket i en lang række forestillinger, der på mere eller mindre aktivistisk vis adresserer klimakrisen. Vores motivation for at danne Bæredygtig Scenekunst NU udsprang af en utålmodighed med branchen, med dens langsommelighed i forhold til at indse, at den økologiske krise, vi står midt i, ikke går væk. Målet for os er i bund og grund at få rettet op på den ubalance, der er i verden, og få skabt forbindelse til naturen. Så altså, det er ikke så meget social og økonomisk bæredygtighed, vi har fokus på, men miljømæssig. Selvom de ting i sidste ende jo hænger sammen.

I tilbyder konsulentbistand til grøn omstilling til teatre, samt workshops og skræddersyede forløb. Kan du sige lidt om, hvordan det konkret foregår, og om hvem I har arbejdet sammen med?

CGB: For at tage et konkret eksempel, så hyrede Odense Teater os for nyligt til at lave en workshop om bæredygtighed for deres ledelse og en for deres medarbejdere. Workshoppen for ledelsen handlede om strategi, og om hvad en institution som Odense Teater kan gøre for at implementere en klimahandlingsplan i deres strategi og vision for selve teatret. Workshoppen for medarbejderne handlede om at få dem til at føle sig inkluderet og give dem medejerskab i forhold til den strategi, teatret var i færd med at udvikle. Teatret havde i forvejen nedsat et bæredygtighedsudvalg med repræsentanter for de forskellige afdelinger på stedet, så man kan sige, at vores opgave var at sikre, at medarbejderne kom med ombord. Det er ekstremt vigtigt, at det ikke bliver sådan, at der på ledelsesplan bliver formuleret nogle ideer om klimamæssig omstilling, som så bliver sendt videre til medarbejderne som en række krav, der ikke umiddelbart giver mening. For at en institution skal lykkes med at skabe en bæredygtig strategi er det efter min mening helt afgørende, at man får opbygget en samlet forståelse af, hvad bæredygtighed vil sige. Og det er et superkomplekst og udfordrende spørgsmål, der ikke er løst med et smart slogan!

Noget af det, I kan, er vel også at bringe ret forskellige institutioner sammen? Til klimasalonen på Aveny-T i sommer var Det Kongelige Teater fx repræsenteret side om side med Teater Hund.

CGB: Ja, jeg tror helt klart, at noget af det, vi kan og er gode til, er at samle folk om en fælles agenda. Til KbhT's medarbejderseminar i maj 2021 lavede vi fx en workshop for 120 medarbejdere fra Betty Nansen Teatret, Østerbro Teater, Nørrebro Teater og Folketeatret. Det viste sig, at de aldrig havde været samlet så mange før til det samme seminar om det samme tema. Det sætter gang i noget, nogle nye tanker, når det sker! Og ja, det er rigtig nok, at Det Kongelige Teater og Aarhus Teater på forskellig vis har arbejdet med bæredygtig omstilling i en årrække. Men det, vi kan i Bæredygtig Scenekunst NU, er at få folk til at føle sig som en del af et større fællesskab. Vi kan skabe den her fornemmelse af ejerskab og mobilisere den her følelse af, at der er noget, vi skal løse – *sammen*.

Kan du sige lidt om jeres forskellige redskaber? I kampagnen Rethink Scenekunst Nu brugte i en CO2 beregner, en klimavæg og så det her salonformat.

CGB: Jeg skal måske starte med at sige, at vi er meget inspireret af Julie's Bicycle – en London-baseret non-profit organisation, der forsøger at påvirke kunst- og kulturbranchen til at agere mere bæredygtigt. De har udviklet en række ”grønne redskaber”, bl.a. en CO2-beregner møntet på, at de forskellige aktører i kulturbranchen kan monitorere deres ressourceforbrug og måle deres klimamæssige aftryk. Julie's Bicycle har været i gang siden 2007, og i dag er der omkring 5.000 organisationer, der anvender deres redskaber. Med deres tilladelse har vi fået lov til at copy paste deres redskaber, bl.a. CO2-beregneren, men også deres guides til mere bæredygtige produktioner, scenografier osv. Herhjemme har vi allerede fået flere teatre til at tage CO2-beregneren til sig. Vi har også etableret en digital platform, der fungerer som et samlingssted for vidensdeling. Der ligger enormt meget viden derude i forhold til, hvordan man kan agere mere bæredygtigt. De små turnéteatre har fx altid ageret bæredygtigt – genbrugt, lånt og udvekslet – bl.a. fordi de har været økonomisk pressede. Der er virkelig noget at tage ved lære af her. Den viden forsøger vi at udbrede ved hjælp af en digital platform, hvor man kan dele klimainitiativer. Ved siden af den digitale platform, som er rettet mod branchen, har vi en fysisk klimavæg, som er henvendt til publikum. Det er meningen, at den skal stå rundt omkring på teatrene. På væggen vil der bl.a. være data om tilskuernes transportvaner indsamlet af det pågældende teater. Man vil også kunne læse om teatrets initiativer i forhold til bæredygtighed. Det handler jo især om at bevidstgøre publikum og om at skabe en form for møde med publikum omkring klimaproblemstillingen. Endelig er der jo de her klimasaloner, som vi har afholdt i en række byer i løbet af foråret. Men egentlig er klimasalonen udformet som et koncept eller redskab, som et hvilket som helst teater kan tage og bruge. Ideen er, at teatrene rundt omkring i landet kan afholde deres egne klimasaloner, hvor de inviterer deres publikum ind til et møde med forskellige aktører fra lokalsamfundet. Så ideen med klimasalonerne er meget det her med at engagere det nære miljø i en samtale om, hvad man lokalt kan gøre i forhold til at skubbe på for en grøn omstilling. På den måde kan teatret igen blive et sted for offentlig debat og demokratisk samtale og positionere sig som et aktivt organ i den grønne omstilling. For én ting er at producere teater, der handler om klima, miljø og kriser. Noget andet er at forholde sig til produktionsniveauet og til, hvad man helt konkret kan gøre for at producere teater på en bæredygtig måde.

Samtalen og mødet, det, der vel også kan siges at karakterisere teatret som grundform, synes at løbe som en rød tråd igennem alle formaterne?

CGB: Ja, for det er da selvfølgelig fint nok med en CO2-beregner osv., men hvis man ikke forstår konteksten og ikke bliver introduceret til, hvordan man kan bruge fx CO2-beregneren, så når vi ikke så langt. Så det her med at skabe et forum for en kvalificeret samtale om alt det, vi står overfor, er helt afgørende.

Til klimasalonen På Aveny-T, som blev afholdt under CPH STAGE, slog det mig, hvor godt det fungerede, at I ikke havde inviteret bare scenekunstbranchen ind, men også folk fra filmverdenen, arkitekturen osv. Kan du sige lidt om den tværfaglige karakter af salonerne?

CGB: Det at kigge ud over sin egen faglighed og gå på tværs af brancher åbner altså bare for nogle nye perspektiver og for noget inspiration. Til klimasalonen i København var jeg på toppen over, at vi lykkedes med at få Christian Bason, direktør for Dansk Design Center til at tale, fordi han taler så inspirerende om fx The New European Bauhaus og om, hvordan krumtappen i hele det projekt jo er, at kulturen og kunsten skal have en meget større rolle i den grønne omstilling. Ved at fortælle om det, får han os til at forstå, at vi i teater- og i videre forstand kulturbranchen er en del af et større hele. Jeg har et billede af en masse forskellige tandhjul, der ligesom klikker sammen: Der er et stort tandhjul, der er selve EU- projektet. Så er der en green deal i EU-projektet. Og så er der et meget mindre tandhjul, som er the New European Bauhaus-projekt. Og i scenekunstbranchen er vi endnu et tandhjul, der klikker ind i alle de andre. Så når vi til klimasalonerne inviterer folk fra andre områder og med andre fagligheder ind, er det for at vise, at vi alle er en del af det her tandhjulssystem. For at vise, at vi ikke er alene, at vi er afhængige af hinanden, og at vi sammen kan gøre noget.

Hvis du skal nævne nogle af de vigtigste indsigter, du har fået inden for de sidste par år, hvad ville du så pege på?

CGB: Jeg er nok lidt overrasket over, at der ikke er flere teatre, der har signet sig op til at være en del af Rethink Scenekunst Nu. Jeg bliver nok lidt utålmodig og nogle gange også lidt modløs, fordi det går så langsomt, og vi har bare ikke særlig meget tid! Det er som om, folk ikke helt forstår, hvor alvorligt det egentlig står til. Og slet ikke når solen skinner, og der er *CPH STAGE*, og man ikke selv er på flugt pga. klimaforandringer. Udfordringen er at få folk til at forstå, at det her er pissehamrende alvorligt. Nogle gange tænker jeg, om der simpelthen er brug for, at politikerne går ind og siger ”I må kun lave tre forestillinger om året på store scene i stedet for fire eller seks. I må kun lave Roskilde festival hvert andet år.” Jeg ville virkelig synes, det kunne være fedt, hvis de store teatre kunne blive enige om at lave en sæson, hvor man ikke producerer nyt materiale, men kun genbruger og låner af hinanden. Vi skal turde være langt mere radikale, end vi er nu.

Hvis du skal pege på tre ting, du godt kunne tænke dig, var sket om fem år, hvad ville du så pege på?

CGB: For det første: At Statens Kunstfond godt måtte stille krav til de kunstnere, som ansøger om penge hos dem, om at de skal arbejde bæredygtigt. Det betyder, at der lige nu er noget lovgivningsmæssigt, der forhindrer teaterinstitutionerne og de udøvende kunstnere i virkelig at

Dogmebølger og bæredygtigt teater

træde i karakter og gøre noget aktivt. For det andet vil jeg gerne lave en scenekunstens klimafestival. En klimasalon skaleret op til tre dage, hvor der bare er full on inspiration. For det tredje vil jeg gerne starte en ny dogmebølge. Et manifest med ti grundregler eller benspænd i forhold til, hvordan vi skaber scenekunst på en bæredygtig måde. Prøv at forestille dig den effekt, det kan have, også i et internationalt perspektiv, at der er en samlet branche, der er blevet enige om at lave nogle bæredygtighedsdogmer, som man producerer kunst ud fra!

